ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ANTONIO TIZZANO
της 16ης Ιουνίου 2005 [1]

I — Εισαγωγή

1. Η Ελλάδα ζητεί από το Δικαστήριο να ακυρώσει την απόφαση 2003/3/ΕΚ (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση) [2], με την οποία η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση της Ελληνικής Κυβερνήσεως να επιτραπεί η χρήση βαρέος μαζούτ περιεκτικότητας σε θείο ανώτερης του ορίου του 1 % που καθιέρωσε σε γενικό επίπεδο η οδηγία 1999/32/ΕΚ (στο εξής: οδηγία 1999/32 ή οδηγία) [3].

2. Ειδικότερα, το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί αν η Επιτροπή παρέβη το κοινοτικό δίκαιο όταν δεν χορήγησε στην Ελλάδα την άδεια να υπερβεί το πιο πάνω όριο.

II — Νομικό πλαίσιο

3. Στην παρούσα υπόθεση, πρέπει κατ' αρχάς να υπομνησθεί ότι, με την απόφαση 98/686/ΕΚ [4] του Συμβουλίου, η Κοινότητα ενέκρινε το σχετικό με τη μείωση των εκπομπών θείου Πρωτόκολλο [5] της Συμβάσεως των Ηνωμένων Εθνών για τη διασυνοριακή ατμοσφαιρική ρύπανση σε μεγάλες αποστάσεις [6].

4. Για να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων που εξαγγέλλονται στις πιο πάνω πράξεις διεθνούς δικαίου, η Κοινότητα εξέδωσε πρώτα την οδηγία 93/12/ΕΟΚ [7] και στη συνέχεια την προαναφερθείσα οδηγία 1999/32, η οποία στο άρθρο της 1, παράγραφος 1, ορίζει ότι «[σ]κοπός της [...] είναι η μείωση των εκπομπών διοξειδίου του θείου οι οποίες οφείλονται στην καύση

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

2 — Απόφαση της Επιτροπής, της 17ης Δεκεμβρίου 2002, επί αιτήματος της Ελλάδος να επιτραπεί η χρήση βαρέος μαζούτ, μέγιστης περιεκτικότητας σε θείο 3 % κατά μάζα, σε τμήμα της επικράτειάς της [κοινοποιήθηκε υπό τα στοιχεία Ε(2002) 2475] (ΕΕ 2003, L 4, σ. 16).

3 — Οδηγία του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, σχετικά με τη μείωση της περιεκτικότητας ορισμένων υγρών καυσίμων σε θείο και για την τροποποίηση της οδηγίας 93/12/ΕΟΚ (ΕΕ L 121, σ. 13).

4 — Απόφαση του Συμβουλίου, της 23ης Μαρτίου 1998, για τη σύναψη εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας πρωτοκόλλου της συμβάσεως του 1979 για τη διασυνοριακή ατμοσφαιρική ρύπανση σε μεγάλες αποστάσεις, σχετικά με την περαιτέρω μείωση των εκπομπών του θείου (ΕΕ L 326, σ. 34).

5 — Πρωτόκολλο της Συμβάσεως του 1979 για τη διασυνοριακή ατμοσφαιρική ρύπανση σε μεγάλες αποστάσεις, το οποίο αφορά την περαιτέρω μείωση των εκπομπών θείου και υπεγράφη στο Όσλο στις 14 Ιουνίου 1994.

6 — Σύμβαση για τη διασυνοριακή ατμοσφαιρική ρύπανση σε μεγάλες αποστάσεις, η οποία υπεγράφη στη Γενεύη στις 13 Νοεμβρίου 1979.

7 — Οδηγία του Συμβουλίου, της 23ης Μαρτίου 1993, σχετικά με την περιεκτικότητα ορισμένων υγρών καυσίμων σε θείο (ΕΕ L 74, σ. 81).

ορισμένων τύπων υγρών καυσίμων και, εξ αυτού, η μείωση των επιβλαβών συνεπειών των εκπομπών αυτών στον άνθρωπο και το περιβάλλον».

5. Προς τούτο, το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας ορίζει ότι «[τ]α κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι, εντός της επικράτειάς τους, από την 1η Ιανουαρίου 2003 δεν χρησιμοποιείται βαρύ μαζούτ περιεκτικότητας σε θείο άνω του 1,00 % κατά μάζα».

6. Ωστόσο, το όριο αυτό δεν είναι απόλυτο καθόσον, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας, «ένα κράτος μέλος έχει το δικαίωμα να επιτρέψει τη χρήση βαρέος μαζούτ περιεκτικότητας σε θείο μεταξύ 1 και 3 % κατά μάζα σε τμήματα ή στο σύνολο της επικράτειάς του». Η άδεια αυτή δύναται να χορηγηθεί μόνον υπό την προϋπόθεση: i) ότι τηρούνται «τα πρότυπα ποιότητας του αέρα τα οποία καθορίζονται για το διοξείδιο του θείου στην οδηγία 80/799/ΕΟΚ [8] ή σε άλλο κοινοτικό νομοθέτημα που καταργεί και αντικαθιστά τα πρότυπα αυτά καθώς και σε άλλες σχετικές κοινοτικές διατάξεις» και ii) ότι «οι εκπομπές [που γίνονται στο κράτος μέλος το οποίο σκοπεύει να χορηγήσει τη σχετική άδεια] δεν συμβάλλουν [9] στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων σε άλλο κράτος μέλος». Η οδηγία διευκρινίζει συναφώς ότι ως «κρίσιμο φορτίο» νοείται η «ποσοτική εκτίμηση έκθεσης σε ένα ή περισσότερους ρυπαντές κάτω της οποίας δεν υφίστανται βλαβερές συνέπειες σε ευαίσθητα στοιχεία του περιβάλλοντος σύμφωνα με τις τρέχουσες γνώσεις» [10].

7. Τη σημασία της δεύτερης από τις πιο πάνω προϋποθέσεις επιβεβαιώνει η τελευταία περίοδος του άρθρου 3, παράγραφος 2, όπου επαναλαμβάνεται ότι «[η] έγκριση αυτή ισχύει μόνο για όσο χρόνο οι εκπομπές ενός κράτους μέλους δεν συμβάλλουν στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων σε άλλο κράτος μέλος».

8. Όσον αφορά τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί για να χορηγηθεί η σχετική έγκριση, το άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας ορίζει ότι, «[ό]ταν ένα κράτος μέλος κάνει χρήση των δυνατοτήτων που του παρέχονται στην παράγραφο 2, γνωστοποιεί την απόφασή του στην Επιτροπή και το κοινό τουλάχιστον δώδεκα μήνες νωρίτερα», παρέχοντας «επαρκείς πληροφορίες προκειμένου να εκτιμηθεί εάν πληρούνται τα κριτήρια». Εντός έξι μηνών από την ημερομηνία λήψεως των πληροφοριών αυτών, η Επιτροπή λαμβάνει απόφαση, μετά από διαβούλευση με την επιτροπή του άρθρου 9 της οδηγίας. Συναφώς, η διάταξη αυτή ορίζει ότι:

«Η Επιτροπή επικουρείται από μια επιτροπή συμβουλευτικού χαρακτήρα την οποία αποτελούν αντιπρόσωποι των κρατών μελών και της οποίας προεδρεύει ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής.

8 — Οδηγία του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1980, περί των οριακών τιμών της ποιότητας της ατμόσφαιρας για το διοξείδιο του θείου και τα αιωρούμενα σωματίδια (ΕΕ, ξενόγλωσσες εκδόσεις, L 229, σ. 30).

9 — Η ιταλική και η ισπανική απόδοση της οδηγίας εκθέτουν αντιστοίχως ότι οι εκπομπές δεν πρέπει να συμβάλλουν «in modo significativo», «de manera significativa» («σημαντικά»), στην υπέρβαση. Αντιθέτως, οι άλλες γλωσσικές αποδόσεις δεν αναφέρουν τίποτα σχετικά με το μέγεθος της συμβολής.

10 — Άρθρο 2, σημείο 6.

Ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής υποβάλλει στην εν λόγω επιτροπή σχέδιο των μέτρων που πρόκειται να ληφθούν. Η επιτροπή διατυπώνει τη γνώμη της για το σχέδιο αυτό, μέσα σε προθεσμία που μπορεί να ορίσει ο πρόεδρος ανάλογα με τον επείγοντα χαρακτήρα του θέματος και, εάν χρειασθεί, προβαίνει σε ψηφοφορία.

Η γνώμη καταχωρείται στα πρακτικά. Επιπλέον κάθε κράτος μέλος έχει το δικαίωμα να ζητήσει να καταχωρηθεί η θέση του στα πρακτικά.

Η Επιτροπή λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη τη γνώμη της επιτροπής και την ενημερώνει για τον τρόπο με τον οποίο έλαβε υπόψη τη γνώμη αυτή.»

III — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

9. Με έγγραφο της 11ης Δεκεμβρίου 2001, η Ελληνική Δημοκρατία ζήτησε από την Επιτροπή να της επιτρέψει να χορηγεί, σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια εξαιρουμένου του λεκανοπεδίου της Αττικής, την έγκριση του άρθρου 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 1999/32.

10. Κατά την Ελληνική Κυβέρνηση, εν προκειμένω πληρούνταν όλες οι προϋποθέσεις που θέτει η πιο πάνω διάταξη, καθόσον οι εκπομπές διοξειδίου του θείου στην Ελλάδα τηρούν τα όρια που θέτει το κοινοτικό δίκαιο και καθόσον η ελληνική συμβολή στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων στα άλλα κράτη μέλη πρέπει να θεωρηθεί σχεδόν μηδενική (το πολύ, φθάνει στο 1 % όσον αφορά την Ιταλία).

11. Η Επιτροπή, αφού ζήτησε και έλαβε περαιτέρω πληροφορίες από την Ελληνική Κυβέρνηση, ζήτησε τη βοήθεια του προγράμματος συνεργασίας για τη συνεχή παρακολούθηση και την αξιολόγηση της σε μεγάλες αποστάσεις μεταφοράς των ατμοσφαιρικών ρύπων στην Ευρώπη (στο εξής: EMEP), και ειδικότερα του νορβηγικού μετεωρολογικού ινστιτούτου (Meteorological Synthesing Center — West, στο εξής: MSC-W), το οποίο είναι το επιστημονικό κέντρο συντονισμού του πιο πάνω προγράμματος. Το ινστιτούτο αυτό προέβη σε λεπτομερέστερες αναλύσεις της ελληνικής συμβολής στην εναπόθεση θείου που είχε καταγραφεί στην Ιταλία.

12. Από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι οι αναλύσεις αυτές, σχετικά με τις οποίες καταρτίστηκαν οι εκθέσεις της 22ας Φεβρουαρίου και της 22ας Μαρτίου 2002, έδειξαν ότι οι εκπομπές ελληνικής προελεύσεως συνέβαλλαν στην υπέρβαση στην Ιταλία των κρίσιμων φορτίων οξινίσεως τουλάχιστον σε έξι ψηφίδες του χάρτη καννάβου που αντιστοιχεί στην ιταλική επικράτεια. Στις ψηφίδες αυτές η συμβολή

της Ελλάδος δεν υπερέβαινε το 0,5 %. Το ΕΜΕΡ συνήγαγε εντεύθεν ότι η γενομένη ανάλυση συνάδει με τους υπολογισμούς που αποδίδουν στις εκπομπές ελληνικής προελεύσεως το 1 % της συνολικής εναποθέσεως θείου στην Ιταλία [11].

13. Όταν έλαβε τα πιο πάνω αποτελέσματα, η Επιτροπή συγκάλεσε σε συνεδρίαση της 15ης Απριλίου 2002 τη συμβουλευτική επιτροπή του άρθρου 9 της οδηγίας για να συζητηθεί η αίτηση της Ελληνικής Κυβερνήσεως. Συναφώς, η συμβουλευτική επιτροπή εκφράστηκε υπέρ του σχεδίου αποφάσεως της Επιτροπής, το οποίο, θεωρώντας ότι δεν πληρούται η προϋπόθεση σχετικά με τη διασυνοριακή ρύπανση, έδινε αρνητική απάντηση στην ελληνική αίτηση.

14. Παρά ταύτα, η Επιτροπή δεν υιοθέτησε αμέσως το πιο πάνω σχέδιο, καθόσον στις 4 Ιουνίου και στις 5 Ιουλίου 2002 η Ελληνική Κυβέρνηση, επικαλούμενη νέα στοιχεία εκτιμήσεως, ζήτησε να επανεξεταστεί το ζήτημα.

15. Τα στοιχεία αυτά προσκομίστηκαν στις 30 Ιουλίου και, μετά, κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής συμπληρώθηκαν στις 3 Οκτωβρίου του ίδιου έτους.

16. Από την ανάλυση των πληροφοριακών αυτών στοιχείων, που έλαβε από την Επιτροπή και εξέτασε με τη συνδρομή του Κέντρου συντονισμού για τις συνέπειες στη χαρτογράφηση των κρίσιμων επιπέδων και φορτίων (στο εξής: ΚΣΣ), το ΕΜΕΡ επιβεβαίωσε, με έκθεση της 19ης Νοεμβρίου, ότι οι ελληνικές εκπομπές συμβάλλουν σε εναποθέσεις που υπερβαίνουν τα κρίσιμα φορτία οξινίσεως σε άλλα κράτη μέλη, και ειδικότερα στην Ιταλία [12].

17. Στις 4 Δεκεμβρίου 2002, η Επιτροπή συγκάλεσε τη συμβουλευτική επιτροπή σε νέα συνεδρίαση της 10ης Δεκεμβρίου, αποστέλλοντας και στην Ελληνική Κυβέρνηση τα έγγραφα που θα συζητούνταν κατά τη συνεδρίαση αυτή.

18. Στις 17 Δεκεμβρίου 2002 ελήφθη η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία δέχθηκε τη δυσμενή για την Ελληνική Δημοκρατία γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής. Η υποβληθείσα στην Επιτροπή όταν εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση σύνοψη των πρακτικών της συνεδριάσεως της συμβουλευτικής επιτροπής απεστάλη και στην Ελληνική Κυβέρνηση.

19. Στις 10 Ιανουαρίου 2003 η Ελληνική Κυβέρνηση ζήτησε διευκρινίσεις επί ορισμένων σημείων των πρακτικών. Ωστόσο, μετά τη λήψη στις 14 Φεβρουαρίου 2003 των αναθεωρημένων πρακτικών, η κυβέρνηση αυτή, με έγγραφο της 17ης Φεβρουαρίου 2003, δεν ζήτησε περαιτέρω τροποποιήσεις.

11 — Βλ. την ένατη και τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της προσβαλλομένης αποφάσεως.

12 — Βλ. τη δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη της προσβαλλομένης αποφάσεως.

20. Στις 26 Φεβρουαρίου 2003 η Ελληνική Κυβέρνηση άσκησε τελικά την παρούσα προσφυγή, ζητώντας στην ουσία από το Δικαστήριο να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση και να κηρύξει κατά το άρθρο 241 ΕΚ ανεφάρμοστη την οδηγία 1999/32, αν η οδηγία αυτή πρέπει να ερμηνευθεί όπως την ερμήνευσε η Επιτροπή.

21. Υπέρ της Επιτροπής άσκησε παρέμβαση το Συμβούλιο, το οποίο, όπως και η Επιτροπή, θεωρεί απαράδεκτο, ως μη αιτιολογημένο, το μέρος της προσφυγής με το οποίο ζητείται να κηρυχθεί ανεφάρμοστη η οδηγία 1999/32.

22. Μετά την έγγραφη διαδικασία, κατά την οποία κατατέθηκαν επίσης υπόμνημα απαντήσεως και υπόμνημα ανταπαντήσεως, οι διάδικοι αγόρευσαν κατά τη συνεδρίαση της 28ης Απριλίου 2005.

IV — Εκτίμηση

23. Όπως είπα πιο πάνω, η Ελληνική Κυβέρνηση ζητεί την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως, ισχυριζόμενη ότι με την απόφαση αυτή σημειώθηκαν παραβάσεις τόσο διαδικαστικών όσο και ουσιαστικών κανόνων του κοινοτικού δικαίου.

A — *Επί των παραβάσεων διαδικαστικών κανόνων*

24. Η προσφεύγουσα κυβέρνηση προβάλλει την αιτίαση ότι στη διαδικασία που οδήγησε στην προσβαλλόμενη απόφαση η Επιτροπή παραβίασε πολλαπλώς την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως.

25. Γενικά, η Ελληνική Κυβέρνηση υπενθυμίζει ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η τήρηση των δικαιωμάτων άμυνας σε οποιαδήποτε διαδικασία που κινείται κατά ενός προσώπου ή ενός κράτους μέλους και που μπορεί να καταλήξει σε βλαπτική γι' αυτά πράξη αποτελεί θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου [13]. Από την αρχή αυτή, συνεχίζει η πιο πάνω κυβέρνηση, απορρέει ότι, πριν ληφθεί μια απόφαση, το ενδιαφερόμενο μέρος πρέπει να λάβει, εντός «εύλογης προθεσμίας για να προετοιμάσει την υπεράσπισή του» [14], «σαφή και πλήρη έκθεση των αιτιάσεων που η Επιτροπή έχει την πρόθεση να διατυπώσει εναντίον του» [15].

26. Η προσφεύγουσα κυβέρνηση θεωρεί ότι, αντιθέτως, η διαβούλευση με την προβλεπόμενη από το άρθρο 9 της οδηγίας συμβουλευτική επιτροπή έγινε εν προκειμένω κατά παραγνώριση των δικαιωμάτων άμυνάς της, και τούτο για πολλούς λόγους τους οποίους θα εκθέσω μετά από λίγο.

13 — Βλ., μεταξύ πολλών αποφάσεων, την απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 1992, C-48/90 και C-66/90, Κάτω Χώρες κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-565, σκέψεις 44 και 45).

14 — Απόφαση της 19ης Απριλίου 1988, 319/85, Misset κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1988, σ. 1861, σκέψη 8).

15 — Προαναφερθείσα απόφαση Κάτω Χώρες κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 45.

27. Από την πλευρά της, η Επιτροπή αμφισβητεί, πάντοτε σε γενικό επίπεδο, ότι η αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας έχει εφαρμογή σε υποθέσεις όπως η υπό εξέταση. Επικαλούμενη τις διευκρινίσεις που έδωσε συναφώς η απόφαση Δανία κατά Επιτροπής [16], υπενθυμίζει ότι, κατά το Δικαστήριο, η υποχρέωση τηρήσεως της αρχής αυτής υφίσταται μόνο στο πλαίσιο των διαδικασιών που τα κοινοτικά όργανα κινούν κατά των κρατών μελών, όπως π.χ. στις περιπτώσεις ελέγχου των ενισχύσεων. Αντιθέτως, δεν μπορεί να λεχθεί το ίδιο όταν, όπως στην παρούσα υπόθεση, πρόκειται για διαδικασίες που κινούνται κατόπιν πρωτοβουλίας των κρατών μελών.

28. Θα παρατηρήσω ότι είναι συζητήσιμο αν η προπαρατεθείσα νομολογία έχει όντως εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση. Αντιθέτως, νομίζω ότι είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι στην πραγματικότητα, όπως σημείωσε η Επιτροπή, οι αιτιάσεις της Ελληνικής Κυβερνήσεως δεν αφορούν το αν τηρήθηκε η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως σχετικά με το περί ου πρόκειται κράτος, αλλά το αν είναι νομότυπη η όλη διαδικασία και επομένως το αν τηρήθηκε η διαδικασία διαβουλεύσεως με τη συμβουλευτική επιτροπή. Όλες οι προαναφερθείσες αιτιάσεις ανήκουν όντως στην πιο πάνω κατηγορία, εκτός αν θελήσουμε να γίνει σύγχυση μεταξύ της συμμετοχής των εκπροσώπων των κρατών μελών στην πιο πάνω επιτροπή —οι οποίοι είναι μέρη μιας θεσμοθετημένης διαδικασίας και ενεργούν στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής— και των ούτως ειπείν «ξένων» προς τη διαδικασία αυτή σχέσεων μεταξύ της Επιτροπής και αυτού καθ' εαυτό του κράτους μέλους.

16 — Απόφαση της 20ής Μαρτίου 2003, C-3/00 (Συλλογή 2003, σ. I-2643).

29. Μετά από αυτά, έρχομαι στις επί μέρους αιτιάσεις διαδικαστικού χαρακτήρα για τις οποίες έκανα νύξη προηγουμένως.

30. α) Πρώτον, η Ελλάδα αντιτάσσει ότι ήταν υπερβολικά μικρό το χρονικό διάστημα μεταξύ της αποστολής στα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής των εγγράφων που επρόκειτο να συζητηθούν κατά τη συνεδρίαση της επιτροπής αυτής (ημερομηνία αποστολής: 5 Δεκεμβρίου 2002) και της ημερομηνίας της συνεδριάσεως αυτής (10 Δεκεμβρίου 2002).

31. Προς τούτο, η Ελλάδα επικαλείται το σχέδιο του εσωτερικού κανονισμού της πιο πάνω επιτροπής, το οποίο ορίζει ότι η προθεσμία για την αποστολή των εγγράφων εργασίας είναι 14 ημέρες, αλλά ότι η προθεσμία αυτή μπορεί να περιοριστεί σε 5 ημέρες σε επείγουσες περιπτώσεις και όταν τα σχετικά μέτρα πρέπει να εγκριθούν αμέσως.

32. Πάντως, κατά την Ελληνική Κυβέρνηση, εν προκειμένω δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις της σύντομης προθεσμίας. Συγκεκριμένα, εφόσον το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας επιβάλλει στα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου από την 1η Ιανουαρίου 2003 να χρησιμοποιείται μόνο βαρύ μαζούτ περιεκτικότητας σε θείο όχι ανώτερης του 1,00 % ανά μάζα, η Επιτροπή δεν όφειλε να αποφανθεί πριν από την ημερομηνία αυτή επί των αιτήσεων παρεκκλίσεως.

33. Η καθυστέρηση που σημειώθηκε σχετικά με τη σύγκληση της συμβουλευτικής επιτροπής και την αποστολή των εγγράφων εργασίας είναι ακόμη περισσότερο αδικαιολόγητη, συνεχίζει η προσφεύγουσα κυβέρνηση, αν ληφθεί υπόψη ότι η Επιτροπή διέθετε ήδη από τον Νοέμβριο του 2002 τα αποτελέσματα των νέων αναλύσεων που έγιναν από το EMEP (βλ. το σημείο 16 των προτάσεών μου).

34. Θα σημειώσω κατ' αρχάς ότι η οδηγία δεν αναφέρει τίποτα σχετικά με το χρονικό διάστημα που πρέπει να διέλθει από την αποστολή στα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής των εγγράφων εργασίας μέχρι την ημερομηνία της συνεδριάσεως της εν λόγω επιτροπής. Συγκεκριμένα, όπως είδαμε (σημείο 8 των προτάσεών μου), το άρθρο της 9 περιορίζεται να πει ότι η συμβουλευτική επιτροπή, άπαξ λάβει το σχέδιο των μέτρων που η Επιτροπή προτίθεται να θεσπίσει, διατυπώνει τη γνώμη της εντός της προθεσμίας που ο πρόεδρός της, δηλαδή ο εκπρόσωπος της Επιτροπής, καθορίζει αναλόγως του επείγοντος του υπό εξέταση ζητήματος.

35. Θα προσθέσω ότι ούτε η απόφαση 1999/468/ΕΚ[17], η οποία ελήφθη από το Συμβούλιο για να ρυθμιστεί γενικά η άσκηση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή, επιβάλλει στην Επιτροπή την τήρηση συγκεκριμένων προθεσμιών. Η απόφαση αυτή περιορίζεται να ορίσει ότι «κάθε επιτροπή θεσπίζει τον εσωτερικό της κανονισμό [...] με βάση τον κανονισμό για τους πρότυπους διαδικαστικούς κανόνες που θα δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*» και που στη συνέχεια όντως εκδόθηκε και δημοσιεύθηκε[18].

36. Κατά το μέρος που μας ενδιαφέρει εν προκειμένω, ο πιο πάνω κανονισμός για τους πρότυπους διαδικαστικούς κανόνες ορίζει ότι τα έγγραφα που πρόκειται να συζητηθούν στην επιτροπή κοινοποιούνται στα μέλη της 14 ημέρες πριν από τη συνεδρίαση, τηρουμένης της δυνατότητας να μειωθεί το χρονικό αυτό διάστημα σε 5 ημέρες όταν πρόκειται για επείγουσα περίπτωση. Ακριβώς το ίδιο προβλέπει το σχέδιο εσωτερικού κανονισμού το οποίο καταρτίστηκε από την επιτροπή της οδηγίας 1999/32 (όπως υπενθύμισα στο σημείο 31 των προτάσεών μου).

37. Κατά συνέπεια, η συγκεκριμένη ρύθμιση που μας αφορά σιωπά επί του ζητήματος με το οποίο ασχολείται μόνον το μόλις προαναφερθέν σχέδιο κανονισμού (το οποίο παρά ταύτα παραμένει σχέδιο), σχέδιο που καταρτίστηκε με γνώμονα τον προβλεπόμενο από την απόφαση 1999/468 κανονισμό για τους πρότυπους διαδικαστικούς κανόνες. Ωστόσο, ακόμη και αν το σχέδιο αυτό (και το πρότυπό του) θεωρηθεί χρήσιμη ένδειξη για να σκιαγραφηθεί μια λογική λύση στο υπό εξέταση ζήτημα, νομίζω ότι η επίμαχη διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή πρέπει να θεωρηθεί νομότυπη, καθόσον η Επιτροπή τήρησε την προθεσμία πέντε ημερών την οποία το σχέδιο κανονισμού προβλέπει για τις επείγουσες περιπτώσεις.

38. Πάντως, εν προκειμένω, το επείγον απέρρεε, όπως η Επιτροπή ισχυρίστηκε επικουρικώς, από την ανάγκη να αποφευχθούν καταστάσεις νομικής αβεβαιότητας. Εφόσον από την 1η Ιανουαρίου 2003 η οδηγία υποχρέωνε τα κράτη μέλη να επιτρέπουν τη χρήση μόνο βαρέος μαζούτ περιεκτικότητας σε θείο όχι ανώτερης του 1 %, και οι παρεκκλίσεις από το όριο αυτό

17 — Βλ. το άρθρο 3, παράγραφος 2, της αποφάσεως του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων ασκήσεως των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή (ΕΕ L 184, σ. 23).

18 — Άρθρο 7, παράγραφος 1. Ο κανονισμός για τους πρότυπους διαδικαστικούς κανόνες δημοσιεύθηκε στην ΕΕ 2001, C 38, σ. 3.

έπρεπε να επιτραπούν μέχρι την ημερομηνία αυτή. Συγκεκριμένα, στην αντίθετη περίπτωση, οι Έλληνες επιχειρηματίες που χρησιμοποιούσαν τα σχετικά καύσιμα δεν θα μπορούσαν να γνωρίσουν εγκαίρως και με βεβαιότητα αν θα συνεχίσουν να έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν καύσιμα πλουσιότερα σε θείο.

39. Ούτε δύναται να λεχθεί, όπως είπε η Ελληνική Κυβέρνηση, ότι η Επιτροπή δημιούργησε η ίδια την επείγουσα αυτή κατάσταση, καθόσον παρέτεινε υπερβολικά την εξέταση της αιτήσεως παρεκκλίσεως. Συγκεκριμένα, πρέπει να παρατηρηθεί εν προκειμένω ότι η Ελληνική Κυβέρνηση μόλις στις 3 Οκτωβρίου 2002 έδωσε όλες τις ζητηθείσες πληροφορίες και ότι η ανάλυση των στοιχείων αυτών από το ΕΜΕΡ περιήλθε στην Επιτροπή στις 21 Νοεμβρίου 2002. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή, για να είναι βέβαιη ότι θα μπορέσει να λάβει πριν από το τέλος του έτους έγκυρη απόφαση, η οποία θα μπορούσε να ληφθεί μόνο μετά τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής, δεν μπορούσε να αναμείνει τη «συνήθη» προθεσμία 14 ημερών και όφειλε μόνο να τηρήσει, όπως όντως έπραξε, την πενθήμερη προθεσμία για τις επείγουσες περιπτώσεις.

40. Κατά συνέπεια, νομίζω ότι από την άποψη αυτή η διαδικασία διαβουλεύσεως με τη συμβουλευτική επιτροπή είναι νομότυπη.

41. β) Δεύτερον, η Ελληνική Κυβέρνηση προβάλλει την αιτίαση ότι ο φάκελος που η Επιτροπή έδωσε στα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής δεν ήταν πλήρης, καθόσον δεν κοινοποιήθηκε ένα ενημερωτικό σημείωμα της Γενικής Διευθύνσεως Περιβάλλοντος, όπου η Επιτροπή δεχόταν ότι η από το ΕΜΕΡ διαπίστωση ελληνικής συμβολής στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων σε άλλα κράτη μέλη μπορεί να εξαρτάται από το μαθηματικό μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε στην ανάλυση.

42. Ωστόσο, πρέπει να υπενθυμίσω ότι, όπως διευκρίνισε η Επιτροπή στο υπόμνημα αντικρούσεως χωρίς να διαψευστεί από την Ελληνική Κυβέρνηση, το πιο πάνω ενημερωτικό σημείωμα καταρτίστηκε μετά τη συνεδρίαση της συμβουλευτικής επιτροπής, στο πλαίσιο των εσωτερικών διαδικασιών της Επιτροπής. Κατά συνέπεια, νομίζω ότι η αιτίαση είναι αβάσιμη.

43. γ) Η Ελληνική Δημοκρατία θεωρεί στη συνέχεια διαδικαστικό ελάττωμα το γεγονός ότι κατά τη συνεδρίαση της συμβουλευτικής επιτροπής της 10ης Δεκεμβρίου 2002 η πλειονότητα των άλλων κρατών μελών δεν είχε ως εκπροσώπους τα ίδια πρόσωπα που είχαν λάβει μέρος στην προηγούμενη συνεδρίαση της 15ης Απριλίου 2002 (βλ. το σημείο 13 των προτάσεών μου).

44. Ωστόσο, ούτε και το επιχείρημα αυτό μπορεί να γίνει δεκτό. Συγκεκριμένα, είναι αρκετό να παρατηρηθεί ότι η αποστολή των εκπροσώπων αυτών και η επιλογή τους ανήκουν εξ ολοκλήρου στη διακριτική εξουσία των κρατών μελών και ουδείς κανόνας επιβάλλει να απαρτίζεται η συμβουλευτική επιτροπή πάντοτε από τα ίδια πρόσωπα.

45. δ) Τέλος, η Ελληνική Κυβέρνηση προσάπτει στην Επιτροπή ότι έλαβε την προσβαλλόμενη απόφαση πριν τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής μπορέσουν να ελέγξουν την ακρίβεια των πρακτικών της συνεδριάσεως της επιτροπής αυτής. Η προσφεύγουσα κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι, κατ' αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή αποφάνθηκε βάσει πρακτικών που η Ελληνική Δημοκρατία δεν θεωρούσε πλήρη (βλ. το σημείο 19 των προτάσεών μου). Αντιθέτως, το σχέδιο του κανονισμού διαδικασίας της συμβουλευτικής επιτροπής προβλέπει ότι η διαβίβαση των πρακτικών των συνεδριάσεων στα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής πρέπει να γίνεται εγκαίρως για να τους δίνεται η δυνατότητα να διατυπώσουν παρατηρήσεις.

46. Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνησθεί ότι η οδηγία 1999/32 περιορίζεται να ορίσει ότι η γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής καταχωρίζεται στα πρακτικά, ότι κάθε μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής έχει δικαίωμα να καταχωριστεί η άποψή του στο έγγραφο αυτό και ότι η Επιτροπή λαμβάνει ιδιαιτέρως υπόψη τη γνώμη αυτή [19]. Με τη σειρά του, το πιο πάνω σχέδιο κανονισμού διαδικασίας προβλέπει ότι τα πρακτικά διαβιβάζονται στα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής, τα οποία ενημερώνουν γραπτώς τον πρόεδρο για τυχόν παρατηρήσεις τους. Οι προτάσεις τροποποιήσεως συζητούνται από τη συμβουλευτική επιτροπή και στην περίπτωση που παραμένει η διαφωνία καταχωρίζονται στα πρακτικά.

47. Πάντως, ακόμη και αν αγνοηθεί ο μη δεσμευτικός χαρακτήρας του σχεδίου κανονισμού, δεν νομίζω ότι πρέπει να σταθώ για πολύ στο ζήτημα αν όντως δόθηκε στον Έλληνα εκπρόσωπο όλος ο απαιτούμενος χρόνος (υπό το φως του ίδιου του σχεδίου, αλλά προ πάντων της οδηγίας) για να αντιταχθεί στο σχέδιο των πρακτικών. Θα περιοριστώ να υπογραμμίσω ότι με τα έγγραφά της προς την Επιτροπή η Ελληνική Κυβέρνηση ζήτησε μόνον να διευκρινιστούν ορισμένες πτυχές της απόψεως του εκπροσώπου της και ότι οπωσδήποτε η άποψη αυτή ήταν και παρέμεινε άποψη μιας ισχνής μειοψηφίας εντός της συμβουλευτικής επιτροπής. Κατά συνέπεια, ορθώς η Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι ούτως ή άλλως η προσβαλλόμενη απόφαση ελήφθη σύμφωνα με τη γνώμη (της πλειοψηφίας των μελών) της συμβουλευτικής επιτροπής.

48. Εν πάση περιπτώσει, αν διαπιστωθεί, όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα κυβέρνηση, διαδικαστικό ελάττωμα στη συμπεριφορά της Επιτροπής, νομίζω ότι εδώ θα έχει εφαρμογή η νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία μια «διαδικαστική [...] πλημμέλεια θα συνεπαγόταν την [...] ακύρωση της αποφάσεως μόνον αν είχε αποδειχθεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση θα μπορούσε να έχει διαφορετικό περιεχόμενο αν δεν υπήρχε αυτή η πλημμέλεια» [20].

49. Κατά συνέπεια, και η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί.

19 — Βλ. το άρθρο 9 που παρατίθεται στο σημείο 8 των προτάσεών μου.

20 — Απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980, 209/78 έως 215/78 και 218/78, Van Landewyck κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1980/ΙΙΙ, σ. 207, σκέψη 47). Βλ. και την απόφαση της 21ης Μαρτίου 1990, C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-959, σκέψη 48).

50. Υπό το φως των ανωτέρω, νομίζω ότι μπορεί να συναχθεί ότι ουδεμία από τις αιτιάσεις της Ελληνικής Κυβερνήσεως δύναται να θεωρηθεί βάσιμη.

52. Εν προκειμένω, θα παρατηρήσω όπως και η Επιτροπή ότι οι ισχυρισμοί που περιέχονται στην επιστολή αυτή δεν μπορούν να θεωρηθούν προσωπική άποψη, καθόσον ο συντάκτης της επιστολής αυτής είναι ο διευθυντής του ινστιτούτου που εκπόνησε τη μελέτη, ο οποίος υπέγραψε την επιστολή ακριβώς λόγω της επίσημης θέσεώς του.

Β — *Επί της παραβάσεως κανόνων ουσιαστικού δικαίου*

Επί της υπάρξεως συμβολής στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων

53. Μετά, επί της ουσίας, θα αρκεστώ να πω ότι η εξέταση στην οποία προέβη το πιο πάνω ινστιτούτο παρέχει πρόσφορα στοιχεία για να στηριχθεί το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι η κατάσταση στην Ελλάδα δεν πληρούσε τη δεύτερη από τις αναγκαίες προϋποθέσεις για να επιτραπεί παρέκκλιση (βλ. τα σημεία 6 και 7 των προτάσεών μου). Συγκεκριμένα, η μελέτη εκθέτει σαφώς ότι με βάση τις επιστημονικές γνώσεις που αποκτήθηκαν τα τελευταία τριάντα χρόνια προκύπτει ότι οι ελληνικές εκπομπές έχουν συμβολή στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων στην Αυστρία, στη Γερμανία, στην Ιταλία και στην Ελβετία, μολονότι το μέγεθος της συμβολής αυτής είναι περιορισμένο, όντας το πολύ ίσο με 0,5 %.

51. Στην ουσία, η προσφεύγουσα κυβέρνηση ισχυρίζεται κατ' αρχάς ότι από τις αναλύσεις του EMEP, οι οποίες αποτελούν το επιστημονικό υπόβαθρο της προσβαλλομένης αποφάσεως, ουδόλως προκύπτει ότι δεν πληρούται η δεύτερη από τις προϋποθέσεις που τάσσονται για να μπορέσει ένα κράτος μέλος να επιτρέψει τη χρήση καυσίμων πλουσιότερων σε θείο (βλ. το σημείο 6 των προτάσεών μου). Ειδικότερα, ουδόλως «τεκμηριώνεται, πέρα από κάθε λογική αμφιβολία, ότι οι ελληνικές εκπομπές συμβάλλουν σε υπερβάσεις εναπόθεσης πέρα από τα κρίσιμα φορτία οξίνισης σε άλλα κράτη μέλη, ιδιαίτερα δε στην Ιταλία», όπως αντιθέτως εκθέτει η δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως. Ο ισχυρισμός αυτός, ο οποίος περιλαμβάνεται μόνο στη συνοδευτική επιστολή της μελέτης που απεστάλη στην Επιτροπή, αποτελεί την προσωπική άποψη του διευθυντή του MSC-W (του ινστιτούτου στο οποίο ανατέθηκε να προβεί στις αναλύσεις, βλ. το σημείο 11 των προτάσεών μου) και δεν είναι το αποτέλεσμα της γενομένης επιστημονικής μελέτης.

54. Πάντως, νομίζω ότι, εφόσον εδώ πρόκειται για την άσκηση διακριτικής ευχέρειας της Επιτροπής η εξέταση της οποίας συνεπάγεται εκτιμήσεις τεχνικής φύσεως, πρέπει να εφαρμοστεί η γνωστή νομολογία του Δικαστηρίου ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, ο κοινοτικός δικαστής «δεν μπορεί να επικρίνει το περιεχόμενο μιας αποφάσεως που έλαβε η Επιτροπή σύμφωνα με τη γνώμη

[μιας συμβουλευτικής επιτροπής], παρά μόνο σε περίπτωση πρόδηλης πλάνης περί τα πράγματα ή το δίκαιο ή σε περίπτωση καταχρήσεως εξουσίας» [21].

55. Από τη δικογραφία δεν προκύπτει κάποιο στοιχείο που να καθιστά δυνατό να διαπιστωθεί τέτοια πλάνη ή κατάχρηση εξουσίας. Συγκεκριμένα, από τη μια πλευρά, η Επιτροπή φανερά ακολούθησε τη γνώμη ενός έγκριτου επιστημονικού ινστιτούτου· από την άλλη πλευρά, η Ελλάδα, πέρα από γενικόλογες αμφισβητήσεις και από την παραπομπή στα ίδια επιχειρήματα που είχαν ήδη προβληθεί ενώπιον της συμβουλευτικής επιτροπής και απορριφθεί από την επιτροπή αυτή, δεν προσκόμισε κάποια απόδειξη για την ύπαρξη τέτοιας πλάνης.

56. Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Επί της εννοίας της συμβολής στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων

57. Η Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζει στη συνέχεια ότι, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι στην Ιταλία φθάνουν μερικά μόρια διοξειδίου του θείου που προέρχονται από την Ελλάδα, δεν μπορεί να διαπιστωθεί συμβολή στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας. Συγκεκριμένα, η έννοια της «συμβολής στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων» συνεπάγεται ότι, αν δεν υπήρχαν οι ελληνικές εκπομπές, τα ιταλικά οικοσυστήματα στα οποία καταγράφηκε εναπόθεση διοξειδίου του θείου μεγαλύτερη από το κρίσιμο φορτίο θα έμεναν κάτω από το επίπεδο πάνω από το οποίο θεωρείται ότι έχει γίνει υπέρβαση του κρίσιμου φορτίου. Με άλλα λόγια, κατά την κυβέρνηση αυτή, η συμβολή πρέπει να είναι καθοριστική για την υπέρβαση του κρίσιμου φορτίου, πράγμα που δεν διαπιστώθηκε εν προκειμένω.

58. Εξάλλου, υπέρ της λιγότερο αυστηρής ερμηνείας την οποία προτείνει, η Ελληνική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η ιταλική και η ισπανική απόδοση της οδηγίας διευκρινίζουν ότι οι εκπομπές δεν πρέπει να συμβάλλουν «σημαντικά» στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων.

59. Από την άλλη πλευρά, συνεχίζει η κυβέρνηση αυτή, η υποστηριζόμενη από την Επιτροπή στενή ερμηνεία της υπό εξέταση προϋποθέσεως στερεί της πρακτικής του αποτελεσματικότητας το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας, καθόσον έτσι η διάταξη αυτή ουδέποτε θα έχει εφαρμογή.

60. Νομίζω ότι ορθώς η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η οδηγία ομιλεί περί εκπομπών που «συμβάλλουν» στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων σε άλλα κράτη μέλη, και όχι που «προκαλούν» την υπέρβαση αυτή. Κατά συνέπεια, η από την Ελληνική Κυβέρνηση ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 2, αντιφάσκει με το ίδιο το κείμενο της διατάξεως αυτής.

21 — Απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1983, 216/82, Universität Hamburg (Συλλογή 1983, σ. 2771, σκέψη 14). Βλ. και την απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 1984, 185/83, Rijksuniversiteit te Groningen (Συλλογή 1984, σ. 3623, σκέψεις 14 και 15).

61. Πολλώ δε μάλλον, όπως υπενθυμίζει η Επιτροπή, η ανάγκη στενής ερμηνείας της εν λόγω προϋποθέσεως αποδεικνύεται και από τις προπαρασκευαστικές εργασίες σχετικά με την οδηγία. Συγκεκριμένα, κατά την πρόταση της Επιτροπής, παρέκκλιση μπορούσε να εγκριθεί υπό την προϋπόθεση ότι «η συμβολή στη διαμεθοριακή ρύπανση είναι αμελητέα» [22]. Αντιθέτως, το Συμβούλιο υπήρξε πιο αυστηρό [23], ορίζοντας ότι παρέκκλιση δύναται να επιτραπεί μόνον αν συνεπεία της παρεκκλίσεως αυτής το κράτος μέλος δεν θα συμβάλει στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων στα άλλα κράτη μέλη, και τούτο ανεξαρτήτως του μεγέθους της «συμβολής» αυτής.

62. Δεν νομίζω ότι βάσιμα στηρίγματα για την πιο γενναιόδωρη ερμηνεία της οδηγίας μπορούν να βρεθούν στην ιταλική και την ισπανική απόδοσή της, κατά τις οποίες οι εκπομπές δεν πρέπει να συμβάλλουν «σημαντικά» στην υπέρβαση.

63. Συγκεκριμένα, λαμβανομένου υπόψη ότι, αυτές καθ' εαυτές, οι πιο πάνω αποδόσεις της εν λόγω οδηγίας δεν μπορούν να υπερισχύσουν των διαφορετικού περιεχομένου άλλων αποδόσεων, περιλαμβανομένης της ελληνικής αποδόσεως, οι οποίες είναι πολύ περισσότερες, θα περιοριστώ να προσθέσω ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας αναφέρει δύο φορές την υπό εξέταση προϋπόθεση (βλ. το σημείο 7 των προτάσεών μου). Πάντως, η διάταξη αυτή, όταν στην τελευταία της περίοδο επαναλαμβάνει την εν λόγω προϋπόθεση, διευκρινίζει, ακόμη και στην ιταλική και την ισπανική απόδοση της οδηγίας, ότι παρέκκλιση δύναται να επιτραπεί μόνον αν οι εκπομπές «δεν συμβάλλουν στην υπέρβαση», χωρίς να προσθέσει κάτι σχετικά με το μέγεθος της συμβολής.

64. Οι πιο πάνω παρατηρήσεις με κάνουν να θεωρήσω ότι η ερμηνεία που επέλεξε η Επιτροπή είναι η μόνη ορθή ερμηνεία της υπό εξέταση προϋποθέσεως.

65. Κατά συνέπεια, έχοντας εν προκειμένω διαπιστώσει ότι οι εναποθέσεις ελληνικής προελεύσεως «συνέβαλλαν» στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων σε ορισμένες ιταλικές περιοχές όπου ήδη είχαν καταγραφεί προβλήματα οξινίσεως οφειλόμενα στο διοξείδιο του θείου, η Επιτροπή δεν μπορούσε να δεχθεί την αίτηση της Ελληνικής Κυβερνήσεως, παρά το ότι η περί ης πρόκειται συμβολή στην υπέρβαση δεν ήταν μεγαλύτερη από το 0,5 %.

66. Δεν δύναται να προβληθεί η αντίρρηση, όπως αντέταξε η Ελληνική Κυβέρνηση, ότι η ερμηνεία την οποία αμφισβητεί η πιο πάνω κυβέρνηση στερεί τη διάταξη κάθε πρακτικής αποτελεσματικότητας. Είναι αλήθεια ότι η ερμηνεία αυτή περιορίζει αρκετά το περιθώριο να επιτραπεί παρέκκλιση. Ωστόσο, ακριβώς επειδή πρόκειται για μέτρα τα οποία εισάγουν εξαιρέσεις, η πιο πάνω ερμηνεία ασφαλώς δεν μπορεί να

22 — Άρθρο 3, παράγραφος 2, της προτάσεως οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τη μείωση της περιεκτικότητας ορισμένων υγρών καυσίμων σε θείο και για την τροποποίηση της οδηγίας 93/12/ΕΟΚ (ΕΕ 1997, C 190, σ. 9).

23 — Στο με αριθ. 9271/98 έγγραφο της Προεδρίας του Συμβουλίου της 11ης Ιουνίου 1998 εκτίθεται ότι «[t]he Presidency *has sharpened* the conditions under which a derogation may be granted» («[η] Προεδρία *κατέστησε αυστηρότερες* τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες δύναται να επιτραπεί παρέκκλιση») (η υπογράμμιση δική μου).

προκαλέσει κατάπληξη και να θεωρηθεί αδικαιολόγητη. Εν πάση περιπτώσει, νομίζω ότι η υπό εξέταση διάταξη έχει παρά ταύτα περιθώριο εφαρμογής και μάλιστα, ακριβώς όπως προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας, σε όλες τις περιπτώσεις όπου η εναπόθεση θείου προελεύσεως του αιτούντος κράτους μέλους ουδόλως συμβάλλει (ή, έστω, συμβάλλει με εντελώς αμελητέο τρόπο) στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων στα άλλα κράτη μέλη.

67. Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι και τα υπό εξέταση επιχειρήματα πρέπει να απορριφθούν.

Επί της μεθόδου εκτιμήσεως που χρησιμοποιήθηκε

68. Η Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζει ακόμη ότι η Επιτροπή έπρεπε να αξιολογήσει την αίτησή της εφαρμόζοντας, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως των συμβολών στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων στα άλλα κράτη μέλη, την ίδια μέθοδο που είχε χρησιμοποιήσει κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες σχετικά με την οδηγία. Η από την Επιτροπή μεταβολή του μαθηματικού μοντέλου είχε εν προκειμένω σοβαρές συνέπειες, καθόσον το νέο μοντέλο, αντιθέτως προς το προηγούμενο, έχει τέτοια τεχνικά χαρακτηριστικά ώστε οι εκτιμήσεις ουδέποτε να μπορούν να αναφέρουν τις συμβολές ως μηδενικές, αλλά πάντοτε να δείχνουν, έστω και σε απειροελάχιστο βαθμό, την ύπαρξη τέτοιων συμβολών.

69. Εφόσον η μεταβολή αυτή στην ουσία τροποποίησε το πεδίο της παρεκκλίσεως, η Επιτροπή δεν έπρεπε να επιφέρει τη μεταβολή αυτή χωρίς να κινήσει τη διαδικασία συνεργασίας κατά το άρθρο 252 ΕΚ, διαδικασία η οποία προβλεπόταν για την έκδοση της οδηγίας και πρέπει να ακολουθείται και για την εισαγωγή τροποποιήσεων στην οδηγία αυτή.

70. Θα σημειώσω κατ' αρχάς ότι, όπως η Επιτροπή απέδειξε στο υπόμνημα ανταπαντήσεως, είναι πολύ αμφίβολο αν το νέο και διαφορετικό μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε για την εκτίμηση των συμβολών ουδέποτε δύναται να καταλήξει σε μηδενικά αποτελέσματα. Για παράδειγμα, όσον αφορά την Ιταλία οι συμβολές που προέρχονταν από το Λουξεμβούργο, τη Σουηδία και τη Φινλανδία εκτιμήθηκε ότι είναι μηδενικές.

71. Μετά θα παρατηρήσω ότι στην οδηγία δεν υπάρχει τίποτα που να υποχρεώνει την Επιτροπή να επιλέξει ένα συγκεκριμένο μαθηματικό μοντέλο. Συνεπώς, η Επιτροπή ήταν ελεύθερη να λάβει την απόφασή της βάσει των επιστημονικών αναλύσεων που θεωρούνταν πιο πρόσφορες και αξιόπιστες. Εν προκειμένω, νομίζω ότι δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι απευθύνθηκε σε ινστιτούτο διεθνούς φήμης, όπως το MSC-W, και ότι χρησιμοποίησε τη μέθοδο εκτιμήσεως που το ινστιτούτο αυτό θεωρούσε πιο κατάλληλη, ακόμη και αν ήταν διαφορετική από εκείνη που είχε γίνει δεκτή κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες.

72. Κατόπιν αυτών, και τα επιχειρήματα αυτά είναι αβάσιμα.

Επί της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

73. Η Ελληνική Κυβέρνηση θεωρεί εξάλλου ότι η Επιτροπή, αρνούμενη να επιτρέψει την παρέκκλιση, παραβίασε την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, καθόσον πριν από την έκδοση της οδηγίας είχε σαφώς αφήσει να νοηθεί ότι θα είναι δυνατό να συνεχιστεί να χρησιμοποιείται στην Ελλάδα βαρύ μαζούτ πλουσιότερο σε θείο.

74. Ειδικότερα, αντιτάσσει η κυβέρνηση αυτή, στην ανακοίνωση του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου σχετικά με την κοινοτική στρατηγική για την καταπολέμηση της οξινίσεως (στο εξής: ανακοίνωση σχετικά με την οξίνιση) [24], η οποία διατυπώθηκε μαζί με την πρόταση της οδηγίας και στην οποία παραπέμπει η ένατη αιτιολογική σκέψη του τελικού κειμένου της οδηγίας, η Επιτροπή είχε αναφέρει την Ελληνική Δημοκρατία ως ένα από τα κράτη μέλη που θα μπορούσαν να ωφεληθούν από την παρέκκλιση.

24 — COM(97) 88 τελικό της 12ης Μαρτίου 1997.

75. Θα υπενθυμίσω κατ' αρχάς ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, «δεν επιτρέπεται η επίκληση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης κατά κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως παρά μόνον εφόσον η ίδια η Κοινότητα δημιούργησε μια κατάσταση που μπορούσε να δημιουργήσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στους διοικουμένους» [25]. Εξάλλου, μολονότι η αρχή αυτή έχει ως σκοπό να προστατεύσει τους επιχειρηματίες στους οποίους «ένα κοινοτικό όργανο δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες, [...] τίποτα δεν απαγορεύει σε ένα κράτος μέλος να ισχυριστεί, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως, ότι μια πράξη των κοινοτικών οργάνων διαψεύδει τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ορισμένων επιχειρηματιών» [26].

76. Πάντως, νομίζω ότι εν προκειμένω δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για να γίνει επίκληση της νομολογίας αυτής.

77. Συγκεκριμένα, δεν μπορούσε να διαφύγει από την Ελληνική Δημοκρατία ότι τόσο η πιο πάνω ανακοίνωση όσο και η συνακόλουθη πρόταση οδηγίας συνιστούσαν προσανατολισμούς της Επιτροπής οι οποίοι έπρεπε να μεταφραστούν σε νομοθέτημα του Συμβουλίου και ότι, κατά τη διαδικασία εκδόσεως του νομοθετήματος αυτού, το Συμβούλιο κάλλιστα μπορούσε να επιφέρει

25 — Αποφάσεις της 10ης Ιανουαρίου 1992, C-177/90, Kühn (Συλλογή 1992, σ. I-35, σκέψη 14), και της 29ης Οκτωβρίου 1998, C-375/96, Zaninotto (Συλλογή 1998, σ. I-6629, σκέψη 50).

26 — Απόφαση της 10ης Μαρτίου 2005, C-342/03, Ισπανία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2005, σ. I-1975, σκέψη 47, και νομολογία που παρατίθεται εκεί).

—όπως συχνά συμβαίνει και όπως όντως συνέβη εν προκειμένω, τουλάχιστον στο σημείο που μας ενδιαφέρει— αλλαγές (ακόμη και ριζικές) στην πρόταση της οδηγίας [27].

78. Δεν έχει σημασία το γεγονός ότι στην ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας το Συμβούλιο ανέφερε ρητώς την ανακοίνωση, καθόσον είναι σαφές ότι τούτο δεν σημαίνει ότι η οδηγία «υιοθέτησε» και επομένως έδωσε κανονιστική αξία σε όλους τους ισχυρισμούς που περιέχονται στην ανακοίνωση αυτή, επιβεβαιώνοντας κατά κάποιο τρόπο τις «προσδοκίες» που φέρεται ότι δημιουργήθηκαν στην Ελληνική Δημοκρατία βάσει της ανακοινώσεως αυτής.

79. Συγκεκριμένα, όπως ήδη υπενθύμισα (σημείο 61 των προτάσεών μου), στο πλαίσιο της διαδικασίας για την έκδοση της οδηγίας το Συμβούλιο τροποποίησε, ακριβώς στο σημείο που μας ενδιαφέρει εδώ, τη στρατηγική που περιγράφεται στην ανακοίνωση, οπότε η στρατηγική αυτή πρέπει να θεωρηθεί ισχυρή, σε κανονιστικό επίπεδο, μόνον κατά το μέρος που όντως υιοθετήθηκε στο οριστικό κείμενο της οδηγίας.

80. Κατά συνέπεια, ουδεμία προσδοκία άξια νομικής προστασίας μπορούσε να στηριχθεί σε αυτή καθ' εαυτή την πρόταση της οδηγίας (ούτε στη στρατηγική που αποτελούσε το υπόβαθρο της προτάσεως αυτής).

81. Επομένως, νομίζω ότι πρέπει να συναχθεί ότι και το επιχείρημα που στηρίζεται στην ύπαρξη δικαιολογημένης εμπιστοσύνης είναι αβάσιμο.

Επί της αρχής της αναλογικότητας

82. Τέλος, η Ελληνική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι στην πιο πάνω ανακοίνωση η Επιτροπή εξέθεσε ότι η στρατηγική της Κοινότητας για την καταπολέμηση της οξινίσεως πρέπει να συνεπάγεται μέτρα λογικά από οικονομικής απόψεως, δηλαδή μέτρα που να λαμβάνουν υπόψη τη σχέση κόστους/αποτελεσματικότητας. Αντιθέτως, από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει για την Ελληνική Δημοκρατία υπερβολικό κόστος σε σχέση με τα πλεονεκτήματα που απορρέουν για το περιβάλλον από την απόφαση αυτή. Τούτο συνιστά παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, αρχής την οποία η Επιτροπή έπρεπε να τηρήσει κατά την άσκηση της διακριτικής εξουσίας που, κατά την προσφεύγουσα κυβέρνηση, η οδηγία παρέχει στην Επιτροπή.

83. Πάντως, εφόσον από την πιο πάνω ανάλυση προκύπτει ότι κατά τη λήψη της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή δεν έκανε τίποτε άλλο από το εφαρμόσει τη μόνη δυνατή ερμηνεία της δεύτερης προϋποθέσεως που η οδηγία θέτει για την

27 — Βλ., στο ίδιο πνεύμα, την απόφαση της 11ης Ιουλίου 1985, 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 και 10/84, Salerno κατά Επιτροπής και Συμβουλίου (Συλλογή 1985, σ. 2523), όπου εκτίθεται ότι «τα ψηφίσματα του Κοινοβουλίου δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα και δεν μπορούν να δημιουργήσουν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ως προς το ότι τα κοινοτικά όργανα θα συμμορφωθούν προς τα ψηφίσματα» (σκέψη 59).

έγκριση παρεκκλίσεως, νομίζω ότι ο έλεγχος της αναλογικότητας καταλήγει στο να εξεταστεί στην πραγματικότητα όχι τόσο η απόφαση, όσο η ίδια η οδηγία.

84. Άλλωστε, τούτο επιβεβαιώνεται έμμεσα από την ίδια την προσφεύγουσα κυβέρνηση. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει, όπως προτείνω, ότι η οδηγία επιβάλλει στην Επιτροπή να μην επιτρέπει την παρέκκλιση χωρίς να λαμβάνει υπόψη τη σχέση κόστους/αποτελεσματικότητας, η κυβέρνηση αυτή ζητεί να κηρυχθεί κατά το άρθρο 241 ΕΚ η οδηγία ανεφάρμοστη, ως συνιστώσα παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

85. Παρά ταύτα, η Επιτροπή και το Συμβούλιο αμφισβητούν το παραδεκτό της προσφυγής κατά το μέρος αυτό, καθόσον θεωρούν ότι η Ελληνική Κυβέρνηση δεν ανέφερε σαφώς και επακριβώς τους λόγους τους οποίους προβάλλει προς στήριξη της ενστάσεως ελλείψεως νομιμότητας.

86. Ωστόσο, νομίζω ότι, έστω και συντομότατα, η Ελληνική Κυβέρνηση ανέφερε στην προσφυγή τους λόγους για τους οποίους η οδηγία πρέπει να κηρυχθεί ανεφάρμοστη κατά το άρθρο 241 ΕΚ. Συγκεκριμένα, προέβαλε παραβίαση, από τον κοινοτικό νομοθέτη, της αρχής της αναλογικότητας στο μέτρο που οι προϋποθέσεις που προβλέπονται για την παρέκκλιση δεν συνάδουν με τα κριτήρια της οικονομικής ορθολογικότητας τα οποία αναφέρει η ανακοίνωση σχετικά με την οξίνιση.

87. Κατά συνέπεια, νομίζω ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι κατά κάποιο τρόπο τηρήθηκε η απαίτηση αιτιολογήσεως, ειδικά δε υπό το φως της νομολογίας του Δικαστηρίου κατά την οποία «οι τυπικές προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 38 του Κανονισμού Διαδικασίας» τηρούνται αν εκτίθενται «με επαρκή σαφήνεια οι νομικές αρχές που προβάλλεται ότι παραβιάστηκαν» [28].

88. Ωστόσο, μετά από αυτά πρέπει αμέσως να προσθέσω ότι, ακόμη και αν κριθεί ότι η προσφυγή είναι καθ' ολοκληρίαν παραδεκτή, νομίζω ότι η ένσταση ελλείψεως νομιμότητας είναι αβάσιμη. Συγκεκριμένα, η Ελληνική Κυβέρνηση στηρίζει την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας στο γεγονός ότι σε ορισμένα χωρία της ανακοινώσεως σχετικά με την οξίνιση η Επιτροπή παρατήρησε ότι για μερικά κράτη μέλη, περιλαμβανομένης της Ελλάδος, η μείωση της περιεκτικότητας του βαρέος μαζούτ σε θείο δύναται να μην αποτελεί σοβαρή επιλογή εξ απόψεως κόστους.

89. Πάντως, όπως παρατήρησα στα σημεία 77 έως 79 των προτάσεών μου, οι εκτιμήσεις

28 — Απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1966, 62/65, Serio (Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 479).

που περιέχονται στην ανακοίνωση δεν υιοθετήθηκαν πλήρως από το Συμβούλιο όταν εκδόθηκε η οδηγία. Κατά συνέπεια, ο έλεγχος της αναλογικότητας θα γίνει μόνο σε σχέση με όσα ορίζει η οδηγία.

90. Προς τούτο, μόλις χρειάζεται να υπενθυμίσω ότι, «κατά πάγια νομολογία, προκειμένου να διαπιστωθεί αν μια διάταξη του κοινοτικού δικαίου συνάδει προς την αρχή της αναλογικότητας, πρέπει να εξακριβωθεί αν τα μέσα που χρησιμοποιεί η διάταξη αυτή είναι κατάλληλα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και αν βαίνουν πέραν του αναγκαίου για την επίτευξή του μέτρου» [29].

91. Όσον αφορά την πρώτη πτυχή, υπενθύμισα πολλές φορές ότι ο σκοπός της οδηγίας είναι να μειωθούν οι εκπομπές διοξειδίου του θείου. Εφόσον, όπως εκθέτει η όγδοη αιτιολογική σκέψη, το θείο «έχει από δεκαετίες αναγνωρισθεί ως η σημαντικότερη πηγή [τέτοιων] εκπομπών [...] οι οποίες αποτελούν μία από τις σπουδαιότερες αιτίες του φαινομένου της όξινης βροχής», νομίζω ότι είναι σαφές ότι μια αυστηρή προϋπόθεση για την παρέκκλιση από τον περιορισμό της περιεκτικότητας του βαρέος μαζούτ σε θείο δύναται, αυτή καθ' εαυτή, να θεωρηθεί κατάλληλη για την επίτευξη του εκτεθέντος σκοπού.

92. Όσο για το αναγκαίο της αυστηρής προϋποθέσεως την οποία έθεσε το Συμβούλιο, νομίζω ότι η αξιολόγηση του τελευταίου εξηγείται πολύ καλά στις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας, και ειδικότερα στη δέκατη αιτιολογική σκέψη, η οποία δεν περιλαμβανόταν στην πρόταση της οδηγίας και φαίνεται να υπαινίσσεται ακριβώς την αρχή της αναλογικότητας.

93. Συγκεκριμένα, στην αιτιολογική αυτή σκέψη εκτίθεται ότι «ειδικές μελέτες κατέδειξαν ότι τα πλεονεκτήματα από τη μείωση των εκπομπών θείου διά της μειώσεως της περιεκτικότητας των καυσίμων σε θείο θα είναι σημαντικά μεγαλύτερα σε σχέση με το κόστος για τη βιομηχανία δυνάμει της παρούσας οδηγίας· ότι η τεχνολογία για τη μείωση του επιπέδου του θείου των υγρών καυσίμων υπάρχει και είναι καλά εδραιωμένη». Σε αυτά η δέκατη πέμπτη αιτιολογική σκέψη προσθέτει ότι είναι σκόπιμο να προβλεφθούν για τα κράτη μέλη παρεκκλίσεις από το όριο της περιεκτικότητας σε θείο όταν «οι περιβαλλοντικές συνθήκες επιτρέπουν» τέτοιες παρεκκλίσεις, δηλαδή, όπως διευκρινίζεται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, όταν, μεταξύ άλλων, δεν διαπιστώνεται συμβολή στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων στα άλλα κράτη μέλη.

29 — Βλ., μεταξύ πολλών αποφάσεων, τις αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 1998, C-284/95, Safety Hi-Tech (Συλλογή 1998, σ. I-4301, σκέψη 57), και της 13ης Μαΐου 1997, C-233/94, Γερμανία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (Συλλογή 1997, σ. I-2405, σκέψη 54).

94. Κατά συνέπεια, όπως παρατηρεί η Επιτροπή, το Συμβούλιο, όταν καθόρισε το όριο της περιεκτικότητας του βαρέος μαζούτ σε θείο, έλαβε υπόψη τις επιταγές που συνδέονται με την αρχή της αναλογικότητας, επιβάλλοντας τις πλειστάκις προεκτεθείσες προϋποθέσεις για την παρέκκλιση που είναι αλήθεια ότι είναι αρκετά αυστηρές. Δηλαδή, προφανώς, έλαβε υπόψη και το γεγονός ότι η περιβαλλοντική πολιτική της Κοινότητας στηρίζεται στην αρχή της προφυλάξεως (άρθρο 174 ΕΚ) και επομένως ότι, «οσάκις υφίστανται αμφιβολίες ως προς τη συνδρομή ή τη σημασία κινδύνων για την υγεία των ατόμων, τα κοινοτικά όργανα μπορούν να λαμβάνουν μέτρα προστασίας, χωρίς να οφείλουν να αναμένουν να αποδειχθεί πλήρως το υπαρκτό και η σοβαρότητα των εν λόγω κινδύνων» [30].

95. Ναι μεν, όπως η Επιτροπή παρατήρησε σε άλλη περίπτωση [31], και τα μέτρα που στηρίζονται στην αρχή της προφυλάξεως δεν μπορούν να αγνοούν τις επιταγές που συνδέονται με την αρχή της αναλογικότητας, πλην όμως η αξιολόγηση της αναλογικότητας πρέπει να γίνεται με γνώμονα το επίπεδο προστασίας που έχει προεπιλέξει ο νομοθέτης· και, όπως είδαμε, ο τελευταίος επέλεξε εν προκειμένω ένα αρκετά υψηλό επίπεδο προστασίας.

96. Από την άλλη πλευρά, το Δικαστήριο έχει υπογραμμίσει ότι, λαμβανομένης υπόψη της ευρείας διακριτικής εξουσίας που το Συμβούλιο έχει για την υλοποίηση των στόχων της περιβαλλοντικής πολιτικής της Κοινότητας, «ο δικαστικός έλεγχος πρέπει κατ' ανάγκη να περιορίζεται στο ζήτημα αν το Συμβούλιο [...] υπέπεσε σε πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως» [32].

97. Ωστόσο, δεν νομίζω ότι εν προκειμένω αποδείχθηκε τέτοιο σφάλμα εκτιμήσεως. Συγκεκριμένα, ακόμη και αν η μη έγκριση της παρεκκλίσεως συνεπάγεται μεγαλύτερο κόστος για την Ελλάδα, πρέπει να θεωρηθεί ότι ο σκοπός να αποφευχθούν μεγαλύτερες υπερβάσεις των φορτίων σε άλλα κράτη μέλη όπου ήδη είναι υψηλές κάλλιστα μπορεί να δικαιολογήσει το επίμαχο περιοριστικό μέτρο και τις συνέπειές του [33].

98. Με βάση τις σκέψεις αυτές θεωρώ ότι η οδηγία δεν συνιστά παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και ότι επομένως η ένσταση ελλείψεως νομιμότητας πρέπει να απορριφθεί.

30 — Αποφάσεις της 5ης Μαΐου 1998, C-157/96, National Farmers' Union κ.λπ. (Συλλογή 1998, σ. I-2211, σκέψη 63), και C-180/96, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. I-2265, σκέψη 99).

31 — Ανακοίνωση της Επιτροπής της 2ας Φεβρουαρίου 2000 σχετικά με την αρχή της προφυλάξεως, COM(2000) 1 τελικό, σημείο 6.3.1.

32 — Προαναφερθείσα απόφαση Safety Hi-Tech, σκέψη 37.

33 — Βλ. τις αποφάσεις της 13ης Νοεμβρίου 1990, C-331/88, Fedesa κ.λπ. (Συλλογή 1990, σ. I-4023, σκέψη 17), και της 17ης Ιουλίου 1997, C-183/95, Affish (Συλλογή 1997, σ. I-4315, σκέψη 42).

V — Επί των δικαστικών εξόδων

99. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Ελληνικής Δημοκρατίας στα δικαστικά έξοδα και η τελευταία ηττήθηκε, το πιο πάνω κράτος μέλος πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά του έξοδα και στα δικαστικά έξοδα της Επιτροπής. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 69, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα κράτη μέλη και τα κοινοτικά όργανα που άσκησαν παρέμβαση φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα. Κατά συνέπεια, το Συμβούλιο, το οποίο άσκησε παρέμβαση, πρέπει να φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

VI — Συμπέρασμα

100. Κατόπιν των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ως εξής:

«1) Η προσφυγή απορρίπτεται.

2) Η Ελληνική Δημοκρατία καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα της Επιτροπής.

3) Το Συμβούλιο φέρει τα δικαστικά του έξοδα.»